

«Η ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΡΙΣΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ»

Συνέντευξη με την Ágnes Nagy

Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας

FANNI FEJES –CSABA SURÁNYI *

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Ρουμανία δείχνει ορισμένα θετικά αποτελέσματα εν όψει της οικονομικής κρίσης. Στοχεύουμε να απαντήσουμε την ερώτηση: Πως μπόρεσε η Ρουμανία να φτάσει σε αυτό το αποτέλεσμα; Με σκοπό να ερευνήσουμε τους βαθύτερους παράγοντες, πήραμε συνέντευξη από την Agnes Nagy, μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας. Στη ροή της συζήτησης, εξετάσαμε τα μέτρα και τις πιθανότητες της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας. Συζητήσαμε για το τι είδους αλλαγές εισήχθησαν στη Ρουμανία, οι οποίες επιδιώκουν να ισχυροποιήσουν τη θέση της τοπικής οικονομίας, ποια είναι η γνώμη της σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση στην ευρωζώνη, και ποια είναι η συμπεριφορά που σχετίζεται με την ένταξη στην ευρωζώνη. Επιπλέον, ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει γνώσεις μέσα από τη προσέγγισή τους στο πρόβλημα όσων έχουν δανειστεί με ξένο νόμισμα, αλλά και πως μπορούν να «χτίσουν» την εμπιστοσύνη του επενδυτή.

Λέξεις-κλειδιά: Ρουμανία, Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, συμφωνία πλαισίου, Ευρωζώνη, δάνειο σε ξένο νόμισμα, μεταβλητότητα, νομισματική πολιτική, σταθεροποίηση.

*

Ποια είναι τα βασικά καθήκοντα και αρμοδιότητες της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας; (και πόσο ανεξάρτητη είναι η τράπεζα από την ρουμανική κυβέρνηση;)

Σύμφωνα με το Νόμο σχετικά με τις Επιχειρήσεις της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας, το βασικό καθήκον της τράπεζας είναι να διαφυλάσσει τη σταθερότητα των τιμών. Έχει αναλάβει τα καθήκοντα που σχετίζονται με τη νομισματική πολιτική. Επί προσθέτως, είναι η αρχή της επιτήρησης και της ρύθμισης της αγοράς χρήματος και του τραπεζικού τομέα, εκδίδει νομίσματα και χαρτονομίσματα και διασφαλίζει την οικονομική ισορροπία. Η δομή της διαφέρει από αυτή της Εθνικής Τράπεζας της Ουγγαρίας, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου διορίζονται από το Κοινοβούλιο για πενταετή θητεία και το καθήκον του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει τη νομισματική λήψη αποφάσεων, επομένως δεν υπάρχει ξεχωριστό νομισματικό συμβούλιο για τον συγκεκριμένο σκοπό. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι οικονομολόγοι και δικηγόροι, οι οποίοι παράλληλα είναι καθηγητές πανεπιστημίου και ερευνητές.

Θεωρητικά, η ανεξαρτησία της από την κυβέρνηση είναι απόλυτη, γιατί ο θεμελιώδης νόμος της ακολουθεί αυτόν της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Παρόλα αυτά, η ανεξαρτησία εξαρτάται από ποιον και με ποιους τρόπους μπορεί να επηρεαστεί το γράμμα του νόμου. Ο MugurIsarescu ήταν ο διευθυντής της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας. Αυτός και οι σύμβουλοί του κατάφεραν να διευθύνουν μια αξιοπρεπή νομισματική πολιτική. Με αυτόν τον τρόπο πέτυχαν την πρακτική ανεξαρτησία της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας.

Ποια είναι η σχέση μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας και των κεντρικών τραπεζών άλλων χωρών ή με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα;

Η Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (Ε.Σ.Κ.Τ.) στο οποίο ανήκουν οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών της Ευρώπης, συνεπώς με αυτόν τον τρόπο συνδέεται με τις κεντρικές τράπεζες άλλων χωρών όπως επίσης και με την Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα. Επιπλέον, έχουμε συμφωνίες σε διμερές πλαίσιο, οι οποίες είχαν αρχικά εισαχθεί στον χώρο των λειτουργιών επιτήρησης. Καταλήγουμε σε συμφωνίες με τις κεντρικές τράπεζες αυτών των χωρών, των οποίων οι εμπορικές τράπεζες παίζουν καθοριστικό ρόλο για τη Ρουμανία.

**Fanni Fejes είναι ένας νέος ερευνητής στο Ερευνητικό Κέντρο Νότιο - Ανατολικής Ευρώπης, ο Csaba Suranyi είναι ο αρχισυντάκτης του «International Relations Quarterly».*

Το Λέι (Lei) θεωρείται σταθερό νόμισμα, με τι μέτρα καταφέρατε να πετύχετε τη σταθερότητα του;

Ήταν αδύνατο να κάνουν εξισορροπητικές προσαρμογές μόνο με τα νομισματικά όργανα στο μίγμα της μακροοικονομίας. Ωστόσο τον Ιούλιο του 2010, η ρουμανική κυβέρνηση εφάρμοσε δραστικές αλλαγές σε εισοδήματα και έσοδα με σκοπό να αντισταθμίσουν την υπάρχουσα νομισματική ανισορροπία. Πρώτα απ' όλα, επεδίωξε την αύξηση των αποδοχών της κυβέρνησης, το οποίο σκόπευαν να επιτύχουν με την αύξηση του ποσοστού του Φ.Π.Α με ρυθμό της τάσης του 5%. Δευτερευόντως, μείωσαν τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων κατά 25%. Αυτά τα μέτρα αποτέλεσαν δραστικές παρεμβάσεις, αλλά εξισορρόπησαν την ρουμανική οικονομία. Σε κάθε περίπτωση, εάν μια χώρα έχει σταθερές οικονομικές βάσεις, η εμπιστοσύνη των επενδυτών αυξάνεται απέναντι σε μια χώρα. Την ίδια στιγμή μπορούμε να πούμε, ότι η μεταβλητότητα του ρυθμού των ανταλλαγών είναι υπερβολικά υψηλή. Μία από τις συνιστώσες της ανήκει σε μια συγκεκριμένη χώρα, ενώ παράλληλα ένα άλλο εξάρτημα ανήκει σε μια άλλη χώρα (στην περίπτωση του ευρώ στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα). Οι χώρες γνωρίζουν τα νομίσματά τους καλύτερα, έτσι ώστε να γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν με σκοπό να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τα εξωτερικά νομίσματα και να διατηρήσουν την εμπιστοσύνη των συντελεστών της αγοράς χρήματος. Τα απαραίτητα μέτρα ελήφθησαν στην Ρουμανία με αποτέλεσμα να καταλήξει στην τρέχουσα ισορροπία.

Πρόσφατα μειώθηκε το ποσοστό του πληθωρισμού στη Ρουμανία, συνεπώς η Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας μείωσε τις προβλέψεις για πληθωρισμό για αυτή τη χρονιά (στο 3,3%), κάτι που είχε θετική επίδραση στην οικονομία. Ποια ήταν τα αίτια για αυτές τις ενέργειες;

Είκοσι ένα χρόνια πριν η Ρουμανία είχε τον υψηλότερο δείκτη πληθωρισμού ανάμεσα στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες. Παρόλα αυτά, κατά τη διάρκεια των προηγούμενων είκοσι ενός ετών, ο πληθωρισμός υποχώρησε σε ένα μέσο επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη την μείωση του ποσοστού του πληθωρισμού, δεν πρέπει να παραληφθεί το γεγονός, ότι οι χώρες ξεκίνησαν από ξεχωριστά επίπεδα. Το ποσοστό της μείωσης ήταν σημαντικά μεγαλύτερο στην Ρουμανία συγκριτικά με τις άλλες χώρες, το οποίο μάλιστα ξεκίνησε από ένα υψηλό ποσοστό πληθωρισμού αντί από ένα χαμηλότερο από αυτό της Ρουμανίας. Ακολουθώντας μια τεράστια μείωση το 2010, όταν φτάσαμε σε ένα εντυπωσιακό αποτέλεσμα (ποσοστό πληθωρισμού 4,5%), η κυβέρνηση επέλεξε να αυξήσει το Φ.Π.Α. αυτό σιγά σιγά αύξησε τον πληθωρισμό, αλλά ο πληθωρισμός εξασθένησε, ως αποτέλεσμα της επίδρασης της συγκριτικής βάσης. Εκείνη την περίοδο, ο πληθωρισμός μειώθηκε από το 4,5% στο 3,4%, όπως ήταν αναμενόμενο. Η πρωταρχική αιτία πίσω από αυτό ήταν η πτώση της μεταβλητότητας των τιμών των αγαθών. Η πτώση στις τιμές των βασικών τροφίμων, ειδικά η πτώση στην τιμή των αυγών, των φρούτων και των λαχανικών ήταν αναμενόμενη. Το 2011, οι τιμές στις παραπάνω κατηγορίες μειώθηκαν σε ποσοστό άνω του 12% και αυτές οι υποχωρητικές τιμές επηρέασαν σημαντικά τον πληθωρισμό, γιατί τα φαγώσιμα προϊόντα αποτελούν το 33% του καλαθιού του καταναλωτή. Εντούτοις, εξαιτίας αυτού, η μείωση του του πληθωρισμού δεν σημαίνει απαραίτητα και αλλαγή της ανταγωνιστικότητας, η οποία αυξήθηκε χάριν της καλής σοδειάς στην γεωργία αυτό τον χρόνο.

Πως προχωρά η Ρουμανία όσον αφορά τη συγκέντρωση των κριτηρίων, ποιες είναι οι ευκαιρίες απόδοσης υπό τις παρούσες συνθήκες;

Η Ρουμανία διατηρεί σταθερά και με συνέπεια την προκαθορισμένη ημερομηνία του 2015, από τότε που συμμετείχε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2007. Η Ρουμανία πρέπει να κυνηγήσει τις αλλαγές που χρειάζονται για τη συμμετοχή της στην ευρωζώνη με σκοπό να βελτιώσει την δημοσιονομική και οικονομική της ανταγωνιστικότητα. Αυτό είναι μια αναγκαιότητα ανεξάρτητα με το εάν συμβεί ή όχι πραγματική άνοδος.

Τι πιστεύετε σχετικά με την κρίση στο ευρώ, πόσο σημαντική είναι και υπάρχει περίπτωση το ευρώ τελικά να αποτύχει; Μπορούν τα οικονομικά μέτρα για τη διαχείριση της κρίσης να εμποδίσουν την ύφεση ή είναι πολύ αργά για αυτό;

Πιστεύω ότι η ευρωζώνη δεν θα αποτύχει, αλλά θα διευρυνθεί. Αυτό θα γίνει για δυο λόγους. Πρώτον, η Ευρώπη μπορεί να ευημερήσει καλύτερα ανάμεσα στον κόσμο του οικονομικού ανταγωνισμού έχοντας ένα κοινό νόμισμα από το οι χώρες να έχουν δικά τους νομίσματα. Δεύτερον, η πρόσφατη κρίση δεν είναι κρίση του ευρώ. Υποτίθεται ότι οι άσχημες συνθήκες στην Ελλάδα προήλθαν από την εισαγωγή της στο ευρώ. Παρόλα αυτά, το 1933 που βρισκόταν σε παρόμοια κατάσταση, δεν μπόρεσαν να διαχειριστούν το εθνικό τους χρέος και το ευρώ δεν υπήρχε εκείνη την περίοδο. Επομένως, το εθνικό χρέος συνδέεται με την οικονομική κουλτούρα της εκάστοτε χώρας και όχι με το νόμισμα.

Συνεχίζοντας τον ειρμό της σκέψης μας όπως πριν: αν η Κίνα αποφασίσει να συμμετάσχει για τη βοήθεια του ευρώ, πόσο μεγάλη είναι η οικονομική και πολιτική επιρροή που θα μπορούσε να κερδίσει στην Ευρώπη; Ποιες θα μπορούσαν να είναι οι συνέπειες σε μια τέτοια περίπτωση για τις γύρω χώρες;

Υπάρχει τεράστια ανάπτυξη στην Κίνα. Ωστόσο, οι αριθμοί από μόνοι τους δεν παρουσιάζουν την πραγματική κατάσταση. Πρέπει επίσης να αναλυθεί και το δομικό υπόβαθρο: το νόμισμα δεν είναι απολύτως απελευθερωμένο στην Κίνα και η τιμολόγηση των αγαθών δρομολογείται από την αγορά. Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας αποφάσισε ότι υποστηρίζει όλα τα εργοστάσια που παράγουν για εξαγωγές, για παράδειγμα με τη μείωση της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας, τις μειώσεις φόρων κ.τ.λ. Με αυτόν τον τρόπο, οι τιμές διατηρούνται χαμηλές με διοικητικά μέτρα. Επομένως, αν πούμε σχετικά με την Κίνα ότι είναι καλό να έρθουν, πρέπει να εξετάσουμε προσεκτικά με τι έρχονται. Οι επενδύσεις τους αποτελούν μόνο την μία πλευρά του νομίσματος. Η άλλη πλευρά είναι το τι θα περιμένουν ως αντάλλαγμα. Θα φέρουν περισσότερα αγαθά σε πολύ χαμηλές τιμές; Πιστεύω ότι οι αρχηγοί της Ε.Ε. θα είναι ικανοί να διαχειριστούν αυτά τα προβλήματα στο κοντινό μέλλον κάτω από συγκεκριμένους εγγυητικούς όρους.

Χωρίς το νέο βοηθητικό πακέτο των 8 δις μεταξύ Ε.Ε – Δ.Ν.Τ (το τρίτο που έγινε δεκτό τον Οκτώβριο, το οποίο δεν έχει μεταφερθεί ακόμα, καθώς η εκπλήρωση των υποχρεώσεων δεν έγιναν δεκτές από την Ελλάδα) η Ελλάδα αδυνατούσε να αποπληρώσει το χρέος μέχρι το τέλος του Δεκεμβρίου. Κατά τη γνώμη σας, αν η Ελλάδα αποφασίσει να φτάσει σε σημείο να εγκαταλείψει την ευρωζώνη, τι είδους αποτέλεσμα θα έχει για το ευρώ ή για τις οικονομίες των γύρω περιοχών;

Σίγουρα είναι πιθανό να αποσχιστούν, αλλά πρέπει να ερευνηθεί αν απόσχιση θα φέρει τη χώρα σε πλεονεκτικότερη θέση. Αν η Ελλάδα, αλλάξει σε ένα άλλο νόμισμα, αυτό δεν θα αλλάξει τη αδιέξοδη θέση της, γιατί οι παθητικότητές της πρέπει να σωθούν μέσα στο ευρώ. Τα αποθέματά της δεν θα μεγαλώσουν, καθώς οι επενδυτές της αγοράς δεν θα επενδύσουν, εφόσον δεν θα έχουν πλέον εμπιστοσύνη να επενδύσουν, απλά επειδή το νόμισμα της χώρας έχει αλλάξει. Επιπλέον, εάν αποσχιστούν, πρέπει να κάνουν τον κόσμο να κατάλαβει ότι η απόσχιση έχει το κόστος της. Γι' αυτό λοιπόν πιστεύω ότι η απόσχιση δεν είναι ο σωστός δρόμος.

Πρόσφατα ζήτησαν από τον πρώην πρόεδρο της Κεντρικής Τράπεζας να γίνει πρωθυπουργός, συνεπώς δίνει το σήμα στις αγορές χρήματος ότι είναι αποφασισμένοι να εφαρμόσουν τα έκτακτα διαρθρωτικά μέτρα στην Ελλάδα, τα οποία δεν μπορούν να αποφύγουν.

Η οικονομική κρίση έχει προκαλέσει πιστωτική κρίση και στη Ρουμανία; Εάν ναι, μέχρι ποιο σημείο μπορούν οι ρουμανικές τράπεζες, η ίδια η Εθνική Τράπεζα, να συνεισφέρουν για να βοηθήσουν τους χρεώστες του πιστωτικού νομίσματος;

Το χρέος στο ξένο νόμισμα υπάρχει και στη Ρουμανία. Το χρέος στο ευρώ είναι πιο συνηθισμένο από ότι το ελβετικό φράγκο. Περίπου 60% των χρεωστών έχει δηλώσει πίστωση σε ευρώ ενώ το υπόλοιπο 40% χρεώθηκε κατά κύριο λόγο στο τοπικό τους νόμισμα. Ενώ οι χρεώστες του ξένου νομίσματος υποφέρουν από το ρίσκο της ανταλλαγής, τα χρέη των χρεωστών στο λεί (lei) είναι υψηλότερα εξαιτίας του ποσοστού του επιτοκίου στα δάνεια του τοπικού νομίσματος. Έτσι αν εκφράσουμε το κόστος και των δύο τύπων των χρεωστών στο λεί, δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο. Επομένως το κύριο πρόβλημα είναι το χρέος, ανεξαρτήτως νομίσματος. Εντούτοις, κατά τη γνώμη μου βοηθώντας τον κάθε χρεώστη με τη χρήση διοικητικών μέσων, δεν λύνεται το πρόβλημα. Το πρόβλημα στο σύνολό του χρειάζεται μια λύση σε όλους τους τομείς. Πρέπει να διαχειριζόμαστε το πρόβλημα με ομοιομορφία. Η Κεντρική Τράπεζα είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση της νομισματικής πολιτικής. Οι κανόνες έχοντας γίνει δεκτοί από την Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας το 2011, όσον αφορά την καταναλωτική πίστη, έχουν καθορίσει με ακρίβεια τους όρους δανεισμού. Έχουν καθορίσει, μεταξύ άλλων, την περίοδο των πιστώσεων όπως επίσης και το ποσοστό του επιτοκίου που θα αντιστοιχεί στην συνολική αξία του δανεισμού. Εκτός από την πίστη του καταναλωτή, το χρέος σε μακροπρόθεσμες πιστώσεις είναι επίσης αξιόλογο. Αλλά κατά πιθανότητα μεσοπρόθεσμα η Ρουμανία θα γίνει μέλος της ευρωζώνης και δια του παρόντος το ρίσκο της ανταλλαγής των μακροπρόθεσμων πιστώσεων, το οποίο δανείστηκε σε ξένο νόμισμα τελικά θα εξαφανιστεί.

Ποικίλες αναλύσεις που αφορούν τις επενδύσεις, τοποθετούν την Ουγγαρία σε ιδιαίτερα απειλητική θέση. Πόσο ασφαλείς νιώθουν οι επενδυτές σχετικά με τα επιτόκια τους στη Ρουμανία; Θα μπορούσε η Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας να βελτιώσει το επίπεδο της άνεσής της;

Η Κεντρική Τράπεζα και η κυβέρνηση της χώρας θα έπρεπε να πετύχουν μαζί την οικονομική σταθερότητα μιας χώρας και κατά συνέπεια θετικές προοπτικές για τους επενδυτές ώστε να επενδύσουν στη χώρα. Αυτή η δοκιμασία δεν είναι εύκολη ούτε για τη Ρουμανία ούτε για κάποια άλλη χώρα.

Η τρωτότητα της Ρουμανίας έγκειται στην ανάγκη της για εξωτερικές πρώτες ύλες, καθώς το ποσοστό των εγχώριων αποθεμάτων είναι χαμηλό. Ακόμα, σαν σύνολο η αγορά χρήματος της χώρας μπορεί να αξιολογηθεί υπέρ της ως αποτέλεσμα των εφεδρικών συμφωνιών, που συνήφθησαν με το Δ.Ν.Τ. (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) το 2009 και που στη συνέχεια εφαρμόστηκαν από τη Ρουμανία. Το Μάρτιο του 2011, η Ρουμανία υπέγραψε μια το νέα δανειακή σύμβαση που στόχευε να διαβεβαιώσει τους επενδυτές της αγοράς. Το βοηθητικό πακέτο των 3,6 δις λειτουργεί σαν ένα είδος αποθέματος η κυβέρνηση δεν σκοπεύει να κάνει ανάληψη από αυτά τα χρήματα. Μακροπρόθεσμα, η εσωτερική σταθερότητα δεν μπορεί να επιτευχθεί από τις εξωτερικές εισαγωγές, συνεπώς η κυβέρνηση της Ρουμανίας και η Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας πρέπει να χρησιμοποιήσουν το υπολειπόμενο χρονικό διάστημα, ώστε να διασφαλίσει την αξιοπιστία της εγχώριας αγοράς. Κατά τη γνώμη μου, η ρουμανική κυβέρνηση και η Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας είναι αφοσιωμένες σε αυτό το ύψιστης σημασίας λειτούργημα και το τοποθετούν ως την νούμερο ένα αποστολή τους.

Μετάφρασε η Φαίη Παππά

*

<http://www.southeast-europe.org>
dke@southeast-europe.org

© DKE 2011

Σημείωση: Αξιότιμοι ερευνητές! Εάν κάνετε αναφορά σε αυτό το άρθρο ή χρησιμοποιήσετε κάποιο απόσπασμα παρακαλώ στείλτε μας e-mail στη διεύθυνση dke@southeast-europe.org για να μας ενημερώσετε. Παρακαλώ αναφερθείτε στο άρθρο ως εξής:

Fanni Fejes - Csaba Surányi: Η τρέχουσα κρίση δεν είναι κρίση του ευρώ. (Μετάφρασε η Φαίη Παππά). *Délkelet-Európa – South-East Europe International Relations Quarterly*, (Φθινόπωρο 2011/3) σελ. 1-4.

Ευχαριστώ για την ευγενική σας συνεργασία. *Ο Αρχισυντάκτης*